

Regiononti

1610. Huberius, Gherhardus: De cursa et reliquis jure
subdole et curae.

1631. Terschovius, Christophorus: De rebus gestis Romanorum.

1635

1. Linemannus, Albertus: De cometarum aetheriorum natura

2. Peckardt, Casparus: Decas quaestionum selectarum
juris.

1638.

1. Ohm, Christianus: Decades duae controversiarum juris

Illustrum.

2. Ohm, Christianus: De materia testamentorum.

1659.

~~1659~~
1. Laga, Daniel: Theoremata uranographica
partes I, II, III, IV (1640)

1640.

Beckherus, Daniel: De intestinorum veritate.

1642.

1. Fluddius, Johannes: Quoties quaestionum miscellanearum.
2. Linemannus, Albertus: De visionis natura physicae
et opticae ratiocinatus explicata.
3. Linemannus, Albertus: De mathematicarum disciplinarum
natura.

1643.

1. Scotius, Gregorius: Normulae de luna $\xi\eta\theta\gamma\alpha\delta\epsilon\zeta$.
2. Linemannus, Albertus: Partiones opticae.

1644.

1. Beckherus, Daniel: De casu positionum medicarum proboe.
sive, programma diuinae beneficis et praeservari et curari
prose.
2. Keppeler, Ludovicus: De incubo.
3. Moellerus, Fridericus: De cholericis passione.
4. Moellerus, Fridericus: De phthisi.

1644

5. Schmitzerus, Alaricus: De parsi et colica.

1645.

Picklerus, Sigismundus: De bello ejusque jure

1646

1. Behnius, Johannes: De aeterna Dei praedestinatione
et ordinata omnes salvandi voluntate

2. Linemannus, Albertus: Postiones miscellaneae
ex universa philosophia.

1647.

Linemannus, Albertus: Veritas facti astrologici.

1648.

Garpinus, Petrus: Quaestiones nonnullae miscellaneae

1649.

Linemannus, Albertus: De visionis modo

1650.

Linemannus, Albertus: De Luna.

1666.

1-9. Walderns, Theatrus: De verborum et rerum
significatione. 8vo p. I - IX.

1481   1610   1
DISPUTATIO
DE CVRA ET RE-
LIQVO IVRE TVTELÆ
ET CVRÆ

DESVMPTA

*Extit. 23. 24. 25. & 26. Instit. cum concordanti-
ibus ff. C. & recessuum Imperij*

QVAM

DEO communi omnium curatore auxiliante

*Permissu & autoritate Rectorum in Illustri & floren-
tissima Electorali Academia Regiomontana*

PRÆSIDE

EBERHARDO HVBERINO
VERDENS. SAX.

pro virili propugnabit

GALLVS WERBIGIVS
THEBAN. SAX.

Ad diem 23. Junij, hora locq; solita

REGIOMONTI BORVSS:

*Excusa typis vidue Georgij Osterbergcri,
Anne MDCX.*

Amplissimo, eruditione, virtute ac prudentia
excellentissimo Viro Dom. Michaeli Wilhelmi I. V. D.
ac inclytæ Reipubl. Veteroppidanæ Region. Patris
consuli dignissimo.

ET

Speclatissimis, ac Consultissimis viris

Dom. Sigismundo Scharfio Scabino Reipubl. Cneip-
hovianæ Reg. prudentissimo.

Dom. Michaeli Bohemio Iur. & LL. peritissimo, ordi-
nario trium Civitatum Regionont. Advocato Solertissimo,
Sympatriotæ inprimis caro.

NEC NON

Integerrimo & literato Viro Iuveni D. Petro Rent-
zelio Patritio Hamburgensi, ac mercatori optimo.

Patronis amicis ac fautoribus præci-
pue observandis
submitte

Cum summa grati animi ac debite
observantiæ dedicatione

offert ac consecrat

Gallus Werbigius
Respond.

POSITIO. I.

Tutela affinis a) est cura, b) Ea igitur hic rectè tractatur. Definitur autem quod sit potestas, c) curandi puberis d) qui sua negotia tueri nequit: e) Eam qui gerunt curatores appellantur, & hodiè tantum dicitur. f)

a) tam enim tutor quam curator propter ætatis & consilij infirmitatem eorum, quibus datur, constituitur l. 1. de tut. l. 1. de minor. Vterq; ab iisdem magistratibus datur § 1. l. h. e. Vbi dicitur. Hortens. Vterq; satisdat rem pupilli vel adulti salpam fore pr. 1. de satisdat. tut. Vtriusq; publicum munus est pr. 1. de Excusat. tut. Vterq; certis de causis excusatur d. pr. 1. de Excusat. tut. Hortom. d. § 1. l. h. t. Vbi etiam 14. recenset inter hos differentias. b) que dicitur à curando, ut tutela à tuendo l. 3. de tut. l. ult. § 1. de muner. & honor. l. 1. l. 4. l. 13. de curat. furios. VVes. d. § 1. l. h. t. Rectè igitur ut in alijs, sic etiam in hoc casu argumentum ab etymologia negatiue procedit ita ut tutores vel curatores, quales ius desiderat, non sint, qui pupillum vel minorem negligunt d. l. ult. § 1. Diss. Myns. ad § 1. l. de tut. Licet à tempore, quo suspecti postulati sunt, ipsi d. nam administratio adempta censeatur vid. infr. th. 11. in Verb. his suspecti crimine etc. c) Vult. & Schneid. d. pr. 1. h. t. d) aliquando etiam impuberis, eius tamen status, ut civis Romanus, & sui iuris esse possit in tutela, pr. 1. de tut. l. 20. § 7. qui testam. fac. Est & hæc inter tutelam & curam præter alias differentia insignis, quod in hac puberes, interdum etiam impuberes esse possint: in illa non nisi impuberes. Myns. d. pr. 1. h. t. VVegn. disp. 3. l. th. 6. lit. 6. Cuiac. 17. obs. 7. e) Vel quia nondum est eius ætatis, ut satis prudenter ea administrare possit, quales plerumq; sunt minores annis 25, vel quoniam licet ætatis illius sit, ut administrare possit, aliud tamen est impedimentum, quò minus id facere possit, ut furor, prodigalitas, aut morbus perpetuus, ut in muto & surdo, & in ijs, qui laborant morbis fonticis. l. 60. de re iudicat. Hinc non rectè dicitur, est pubes, minor, sui iuris. Ergo est in cura.

quia sepe fit, ut talis in cura non sit l. 3. C. de in integr. restit. minor. At recte dicitur est impubes. Ergo est in tutela, & contra. Vult. d. loc. n. 8. & seqq. (f) olim quidem erant etiam legitimi, sicuti agnati, quibus curam in furiosos & prodigos l. 12. tab. deferebat. § 3. i. h. t. Verum ille exolevit VVesenh. Borch. Myns. Vult. d. pr. cum hodie nulli ex lege existunt curatores, sed omnes permittuntur dari a magistratu vide l. 6. de curat. furios. & th. seq. lit. c. Sic quia legitima nulla est, nec dativa remanet. Sublatam enim specie una, et altera species perit, quia species dicuntur respectu generis, genus autem est totum aliquid suis partibus, non una, sed minimum duabus, quae cum desinunt, nec genus superesse potest Vult. d. pr. n. 13. ubi nu. 6. & in § 1. i. h. t. Disf. Schneid. & Donell. 3. Comment. 19.

II.

Curatores dantur a) adolescentibus sive minoribus 25 annis b) volentibus c) furiosis verò d) prodigis e) mente captis, f) surdis, mutis, ac perpetuo morbo laborantibus g) etiam ultra eam aetatem. h)

a) ab iisdem magistratibus a quibus & tutores vid. disp. preced. th. 6. lit. b. non vero a testatore efficaciter § 1. i. h. t. nisi furioso filio l. fin. § 5. C. de curat. furios. l. 77. C. de Episcopal. audient. quibus non obstat l. pen. de curat. fur. in qua confirmatio requiritur vid. th. seq. li. a. cum principaliter detur personae ad exemplum pupilli Schneid. d. § 1. n. 8. quod in alijs non obtinet, qui principaliter rebus non personae dantur l. 8. C. de nupt. Sicuti igitur de rebus filij pater in testamento directe post pubertatem disponere non potest, ita nec de cura l. 2. in pr. de vulg. & pupil. substit. Designare tamen in eo curatorem potest, ut sine inquisitione decreto magistratus confirmetur d. § 1. i. h. t. l. 6. C. de negotijs gest. l. 7. C. de test. tut. l. 2. C. de confir. tut. Sic quod parentibus deest, suppletur a magistratibus propter amorem, qui summus in patre praesumitur, ut similem non admittat l. fin. in pr. C. de curat. furios. b) tam masculis quam feminis, his 12, illis 14. annis maioribus: Ex quo intelligitur biennio mulieres in cura esse diutius quam mares, non iniuria, ne citius perdant beneficium restitutionis in integrum, quam masculi. Schneid.

Schneid. d. § 1. I. h. tit. n. 12. Tempus autem hoc à momento in
momentum computari solet l. 3. § 3. de minorib. Interdum etiam
impuberibus curatores à magistratu dantur, sed solummodo exceptis
casibus. 1. Si tutor testamentarius vel legitimus non sit idoneus, nec
tamen fraudulentè negotia administrat. 2. Si morbo aut alia neces-
sitate impediatur. 3. Si ad tempus excusetur § 5. I. h. t. Verum hoc
gratenus procedat vid. d. disp. præced. th. 3. lit. f. Potest etiam
tutor certis ex causis Actorem suo periculo diligere d. § 5. I. h.
ubi vid. Hottom. c) nisi litem habentibus l. 1. C. qui petant tut.
sive conveniant, sive conveniantur Hottom. d. §. 1. I. h. t. ex l. 2. C.
qui legit person. stand. in iudic. & l. 11. C. qui dar. tut. tunc enim
in ius recipiant curatores, cum litem sua administratio ijs rerum omnia-
um difficillima, maximeq; ardua iudicatur. Hoc apparet cum anno
etatis 18. eis causas aliorum agere liceat l. 1. § 3. ff. de postuland. Iure
autem & iudicio eis agere ante vigesimum quintum annum non lice-
bat. Verum differt hic curator à procuratore, quod hic à Domino
litem constituitur, ille à Magistratu Hottom. d. loc. Extra hunc ca-
sum curator in ius adolescentibus non datur d. § 1. I. h. t. l. 43.
§ 3. de procuratorib. sed petentibus. Si enim maluerint habere
curatorem, eumq; à magistratu petant, illi petitioni magis obsequi
magistratus debet, nec illis necessitatem res suas administrandi im-
ponere, etiam res suas benè gerentibus. Sæpè enim sibi diffidere possunt
minores, unde meritò curatorem volentes petunt, qui in ius non
datur, & sine ullo existimationis periculo, cum quod l. 12. tabel.
de furiosis & prodigis solum, inde moribus de dementibus & lascivis,
postea l. Letoria sancitum erat, hoc non solum in ijs, sed generaliter
in omnibus adolescentibus procedat ex constitut. D. Marci l. 5. § 5.
l. 33. § 1. de administ. tut. ut scilicet honestè curatores recipiant,
quomodo intelligenda l. 1. § 1. de minorib. quod apertum sit ex colla-
tione l. 6. C. qui pet. tut. Hottom. d. § 1. I. h. t. Gyph. disp. 6. I. th.
18. Aliter VVesemb. in d. § 1. qui d. l. 1. de alienatione bonorum
& metu prodigalitati accipiendam putat, aliter Arumæ: disp. ff.
6. th. 18. existimans d. § 1. I. procedere de individuo hunc vel illum
dari non posse invito, adolescentem interim, ut alium accipiat, cogi
possit. Alij aliter d. § 1. I. intelligunt de minore curatorem iam

habente, quasi ei invito dari curator nequeat, quæ expositio coacta
est, & contra l. 20. § 1. de tut. & curat. dat. Cuiac. 17. obs. 7.
Trentl. vol. 2. disp. 8. th. 8. lit. a. Hodie etiam in iuris adolescenti-
tibus curatorem dari satis ostendit constitutio Politie Carol. V. tit.
11. § 1. & 2. an verò minor curatorem iam habens sine ipsius con-
sensu obligetur, non incommode hoc loco queritur? negat id Duar.
Don. ad l. 101. de V. O. & ibidem post eos per plurimas rationes
Gædd. & in tr. de contr. stipulat. c. 7. conclus. 14. per tot.
Sed rectius idem affirmat Cuiac. 19. obs. 33. & 21. obs. 23. per text.
expressum in d. l. 101. de V. O. Quia obligari potest paterfamilias
sue potestatis, pubes, compos mentis l. 42. de O. & A. etiam cura-
torem habens, cum eius officium in administratione negotiorum
consistat l. 20. de ritu nup. extra quam est obligatio, quoniam iuris
vinculum est, quo persona obligatur. l. 3. de O. & A. Ac licet
aliquis anteverrat, non sine rerum interventu. Sciendum præter
quam quod multa promitti possunt, quæ personam minoris, vel eius
industriam concernunt, ad quæ quo minus se obstringat, nulla refragatur
iuris ratio Arume. Exerc. 3. l. th. 17. etiam ex alijs causis, quæ
solemnitatem iuris desiderant, ut si masculus minor 25 annis dotem
dicat, vel si creditori stipulanti promittat, vel si adeat hereditatem,
vel si quid mancipet, vel si acceptum ferat, obligatur per se nullo
autore adhibito, quia ad solemnia iuris tutores adhibentur, quos pu-
bes masculus non habet, curatores verò, quos habet, ad ea inutiliter
sunt Cuiac. d. lib. 19. obs. 33. ex l. 19. de aut. tut. & l. 17. § 1. de
appellat. neq; hoc casu obligatio minoris est sine effectu. Licet enim
hic ad tempus impediatur, quin tamen aliquando futurus sit, nemo
dubitatur. Quilibet rerum suarum est moderator & arbiter l. 21 C
mandat. Interim verò multe in iure nostro persone reperiuntur res
suas alienare prohibita. An idcirco impedito ex prohibitione legis
dominij effectu, effectus vel causa saltem effectus, videlicet dominium
nullus vel nulla fuerit? Hoc. disp. 3. l. th. 11. Si verò minor cura-
torem habens lesus fuerit in integrum potest restitui l. 3. C. de in-
integ. restit. minor. etiam maior factus intra annum utilem, hodie
intra quadriennium l. fin. C. de temp. in integr. restit. nisi iam
maior 25. annis ratum habuerit factum tot. tit. C. si maior fact.
VVesenh.

VVes. in parat de minorib. n. 3. Et in explicatione istius tituli
Dom. Preceptor Levinus Buchius Profefs. Regiomont. Que sane
restitutio obligationem presupponit, quod enim ipso iure nullum est,
restitutionis non eget l. 5. de iniust. rupt. irrit. l. 43. § ult. de
edilit. edict. l. 3. § ult. de capit. minut. Nec his obstat. Don.
argumentum ad d. l. 101. de V. O. ex d. l. 3. C. de in integr. resti-
tut. minor. Cum in eo committatur fallacia à dicto secundum quid,
ad dictum simpliciter. Comparatur enim minor prodigo ratione
alienationis, de qua d. l. 3. accipiendi Cuiac. d. lib. 19. obs. 33. non
verò obligationis Arumæ: d. loc. Gyp. d. 6. 1. in Coroll. tuentur
hanc sententiam preter hos VVesensb. ad Rubric. 1. de aut. tut.
Fach. 3. controvers. 9. Borch. de Iureiurando c. 3. n. 29. Vult. lib.
1. discept. c. 16. Bronch. cent. 1. assert. 33. d) evidenti furoris
rabie siue perpetuò, siue ex intervallo laborantibus Myns. ad d. § 3.
1. h. t. quod cum unusquisq. sane mentis esse creditur, nisi probe-
tur contrarium, asserenti aliquem furiosum, probandi onus incumbit,
atq; ita in Camera observatum tradit Mynsig. d. § 3. 1. h. nu. 10.
Furor autem varijs argumentis probatur, ut si quis aliena, & deri-
denda loquatur, si per vicos more insanorum bacchetur l. 4. de edis-
lit. edict. Si temerè lapides iaceat, vestes disrumpat, astantes vera-
beret, & similes actus non convenientes homini sane mentis exerceat
Alexand. in l. sed cum dotem § si maritus solut. matrim. Schneid.
ad d. § 3. 1. nu. 4. & 5. Vbi & alios citat Dd. & tunc si minor
sit 25 annis, datur ei curator non ut furioso, sed ut adolescenti quasi
etatis esset impedimentum l. 3. §. 1. de tutel. Si verò habeat à ma-
gistratu vel testatore curatorem non legitimum, sed alium furore
interveniente, hic non repellitur & legitimus admittitur Hottom. d.
§. 3. 1. h. tit. (e) qui bona sua dilacerando & dissipando profusan-
dant, neq; tempus neq; modum ac sinem expensarum inhonestarum
ac indecentium habentes l. 1. de curat. furios. Licet verò prodigo-
rum tutela l. 12. tab. verbis expressis non introducatur Myns. d. § 3.
1. h. t. tamen optima interpretatione et consequentia inde deducitur.
Cum prodigus, nisi et ipsi subveniat, peiorem furioso faciat exitum,
quia fundum non habet prodigalita, quam sequuntur rapine. Cum u-
dando egere incipit, alienis bonis manum adferre solet Borch. d. §
3. ex l.

33 ex l. 12. § 2. ff de tut. & curat. dat. Sed utrum prodigo ipse
iure an. verò magistratus demum sententia & decreto bonis intera-
dicat ur, in quæstionem venire solet? Posterius probatur § 2. l. quib.
non est permis. fac. test. ubi testamentum prodigi ante interdictionem
universalem factum valet, cui non obstant rationes in contraria
um adductæ vide Hænon. d. disp. 3. th. 14. etiam notoriè prodigi.
Si enim non posset alienare, frustra sequeretur sententia interdictionis
administrationis bonorum. c. veritatis. extra de dol. mal. & l. 10.
in pr. de cur. furios. quæ indistinctè loquitur Vigl. d. § 3. l. h. t.
Dis. glos. in d. l. 6. & ibid. Br. Bald. Angel. Deinde nemini
absq; causæ cognitione rerum suarum administratio auferenda est
l. 2. de his qui sunt sui, vel alieni iur. quæ ex inquisitione procedit
l. 13. de curat. furiosor. & pertinet non tantum ad personam eius,
qui datur, ut queratur an sit idoneus, si enim minus, curatio agnatis,
quæ iuris, relinquitur, administratio verò, quæ facti est, alteri dea
legatur d. l. 13. verum etiam ad eius, cui datur, an verè furiosus sit,
Hott. d. § 3. l. h. t. ex l. 6. de curat. furios. & ibid. Vigl. VVesf.
Myns. Borch. qui idem in tr. de V. O. c. 3. contraria Don. argu-
menta refutat. Cuiac. in l. 6. de V. O. Gædd. in tr. de contr.
stipulat. c. 7. conclus. 10. n. 141. & seqq. Dis. Duar. ad d. l. 6.
Donell. lib. 3. comm. 19. Fach. libi 2. contr. 36. Post inter-
dictam verò administrationem prodigum ne naturaliter quidem obli-
gari haud incerti iuris est, cum furioso æquiparetur d. l. 6. de V.
O. qui ne quidem naturaliter obligatur, cum omni sensu destituatur,
sine quo nulla naturalis obligatio constituitur l. 1. § 3. de pact. &
pro prodigo contrahente fideiussor intervenire non possit d. l. 6.
quem tamen naturali quoq; obligationi accedere posse dubio caret
§ 1. de fideiussorib. l. 16. § 3. ff eod. Eleganter Gædd. in d. tr.
de contr. stipulat. c. 7. conclus. 19. n. 126. & seqq. Dis. Don. in d.
l. 6. de V. O. Quod in tantum verò consentaneum, ut ne ex contractu
quidem iuramento corroborato obligari possit, cum omne iuramen-
tum tres habere debeat comites iustitiam, veritatem, & iudicium c. &
si Christus de iure iura. Atqui prodigus iudicio destituitur arg. l.
40. de R. I. iustitia, quia contra leges contrahit, & veritate, quam
mores ipsius improbi repudiant. Ideo contractus ab eo celebratus cum
ipso iure

ipso iure nullus sit l. 1. de curat. furios. & d. l. 6. de V. O. iuramento corroborari non potest l. 14. § 3. C. de nou. numerata pecunia Corar. in e. quamvis in pact. in 6. part. 2. § 3. n. 8. Facch. lib. 2. Contr. 64. Hoc non d. disp. 3. th. 13. Rober. d. disp. 5. th. 6. ubi ad contraria resp. (f) qui in genere quidem cum furiosis conueniunt, ita ut omnis furiosus sit mente captus, sive demens, sed non omnis mente captus sive demens, furiosus Borch. & Rottom. ad d. § 3. l. h. t. quia ab eo in specio differt, cum non usq; quaq; sed ex parte tantum mentis errore ducatur, nec ullum furorem extrinsecus ostendat, sed sub quadam latente animi quiete est sine mente Schneid. ad d. § 3. ex l. 12. de tut. & cur. dat. l. 25. C. de nupt. l. 2. de inoffic. testam. g) non solum ex natura sed etiam ex accidenti, ita ut rebus suis præse hic prospicere non possint d. § 3. l. h. t. l. 12. de curat. furios. d. l. 12. de tutet. cur. dat. h) Et tunc cause cognitio, de qua supra requiritur l. 18. l. 77. de minorib. Minorum verò, qui nulla alio quam ætatis vitio laborant curatio ea cognitione non opus habet, quia datur ex causa naturali & perpetua ætatis minoris, quæ vel ex aspectu probatur & constat d. l. 3. § 1. de tut. l. 32. de minorib. Schneid. & VVes. d. § 3. l. h. t.

III.

Et hæc de curæ proprijs, quæ cum tutela hoc commune habet, quod antequam tutor vel curator munus subeant, a) omnium rerum pupillarum b) prius inventarium conficere c) & illas fore salvas fideiusoribus d) & iuramento e) caveant. f)

a) Quod suscipere non debent nisi per decretum Iudicis, quo decernitur eis administratio, quod nihil aliud est, quam ponere ipsum tutorem in possessionem administrationis tutelæ l. 5. de legit. tut. quod non solum in legitimo & dativo, sed etiam testamentario tutore verum, nisi testator ei concesserit licentiam propria autoritate administrandi bona pupilli Schneid. l. de legit. agnat. tut. n. 14. & hi omnes ex quo iussi sunt in idem pupillum præstare debent, non ex quo tutores esse ceperunt l. 17. de ad. ministr. tut. (b) mobilium et immobilium, corporalium & incorporabilium Schneid. d. loc. n. 16. & sic per consequens nominum, & debitorum & instrumentorum, quibus

B

quibus

quibus 2a continentur, non tamen (ut Dd loquuntur) extensè Fr. Porc. in tr. de inventar. c. 1. n. 1. (c) aliàs dolo malo præsumitur suscepisse tutelam sine huius præmissa confectione l. 7. in pr. de adm. tut. l. fin. in fin. C. arbit. tutel. Si verò omninò non fecerit, tenetur ad omne interesse pupilli per iuramentum æstimandum, propter dolum enim præsumptum iuratur contra tutorem in litem d. l. 7. l. penult. C. de in litem iurand. Schneid. d. loc. nisi res dilatio- nem nec modicam expectare possit d. l. 7. in pr. vel à testatore fuerit remissa inventarij confectio d. l. fin. § 1. C. arbit. tutel. quæ tamen, cum inventarium sit caput reddendarum rationum Bl. in l. 72. § 1. de condit. & demon. quoad solemnitates publicè faciendi inventarij intelligi debet Treutl. d. disp. 8. th. § lit. e. quatenus pupilli inter- esse creditur, ne forte illius paupertas detegatur, & suspectum es alienum pandatur l. fin. C. de aliment. pupill. præstand. Tileman. part. 2. disp. 6. ff. th. 27. Ideo nihilominus debet privatim con- signare res hereditarias, & de illis postmodum rationes reddere: alioquin indirectè fraus & dolus illi remitteretur, quod fieri non posse rectè ex l. 5. § 7. l. 41. de adm. tut. & l. 20. de liber. legat. concludimus cum Treutl. d. loc. Plot. in tr. de in lit. iurand. § 4. n. 84. § 5. n. 32. Diss. Dambuder. in patrocim. pup. c. 4. n. 15. Moller. lib. 1. Semestr. c. 39. n. 3. & seqq. Quinimò pro- pter utilitatem pupilli si vel nova vel vetus causa suspicionis indicem moverit, integrum erit à testatoris voluntate divertere l. 8. l. 10. de confirmand. tutel. Tileman. d. loc. Br. in l. nemo 55. de legat. 1. n. 12. Crævet. cons. 190. n. 9. Schurff. cons. 41. VVesenh. part. 2. cons. 86. n. 6. & confectionem inventarij tutori demandare, impen- sis tamen pupilli, Myns. 6. obs. 3. n. 7. An etiam curatori ad litem? Neg. cum Gaill. 2. obs. 108. n. 11. Treutl. d. loc. quia eius officium nõ consistit in administratione alterius, sed solummodo comisi negotij l. 3. C. de in lit. dand. tutel. Diss. Br. in l. et si Rem pupill. sal. for- nu. 1. Quæ verò aliæ sint cause propter quas inventarij confectio remittatur, tradit Plot. in repet. l. si quando § 4. n. 84. & § 5. n. 32. de in lit. iurand. Calcan. cons. 93. las. cons. 3. d) idoneis l. 1. rem rat. hab. l. 1. l. 8. § 1. qui satisfacere cogantur, tot. tit. de fidei- iussoribus & nom. & her. tutel. vel curat. Non verò pignoriibus datis, nec pecunia

nec pecunia satisfactionis causa deposita, cum Prætor in hac sua stipulatione expressè fideiussores requirat l. 7. de prætor. stipulat. Novel. 53. c. 2. & c. 3. § 2. Nou. 112. c. 2. Fideiussores enim idoneos expeditior est modus conueniendi, quam distrahendi pignora, quod satis ostendit formula distractionis in l. ult. C. de iur. domin. impetr. Arumæ: d. disp. 3. th. 19. ubi ad contraria respondet, quibus Diss. VVes. in par. qui satisfacere cogantur n. 7. Schneid. nu. 5. pr. I. h. t. per l. 1. § iubet in verb. an pignorib. de collat. bonor. quam de Prætoris stipulatione intelligit, & textus sibi contrarios eo casu, quod cogi non possit quis dare pignora, possit tamen si velit. Non etiam propter inopiam satisfactione deficiente tutor ad iuratoriam cautionem admittitur, cum tantum in bonis non habeat, quantum pupillus. Admissus rerò cum alijs, ijs decedentibus, repellitur, si satis non dat, sine tamen infamia l. 2. C. de tut. qui satis, non ded. § ult. 1. de suspect. tut. Gall. d. lib. 2. obs. 47. n. 7. Azar. Sturt. disp. 1. 3. th. 6. lit. d. Tileman. d. disp. 6. th. 30. (e) quod velit commodum & utilitatem pupilli promovere, ut ipsius res salvæ esse possint l. 27. C. de Episcop. audient. l. ult. § pen. C. de administ. tut. l. fin. § 1. C. arbitr. tutel. Novel. 72. c. fin. Myns. 6. obs. 39. & ad pr. 1. de legit. agn. tutel. n. 10. Diss. Don. ad tit. de iure iurand. in pr. (f) Quod curare, ut hæc satisfactio ab alijs exigeretur vid. inf. th. 7. lit. a. à tutoribus vel curatoribus, olim erat Prætoris officium, vel eius, cui Prætor id demandat § 2. I. h. t. & ibi Holt. l. 5. in pr. de confirtut. l. 2. & 3. rem pupil. salv. for. Et hoc primam à Traiano Imperatore erat constitutum, oratione in Senatu habita, & S C T O in eam sententiam factio l pen. C. de magistr. conueniend. quod cum, ab imperatore Adriano in edictum perpetuum relatum fuisset, factum est, ut huius satisfactionis institutum, interdum Adriano, interdum S C T O, interdum Prætoris Edicto tribuatur Holtom. ad pr. 1. h. t.

III.

Verum hoc non est perpetuum. Nam tutores testamento dati satisfacere non coguntur. (a) Item ex inquisitione tutores vel curatores dati satisfactione non onerantur. b)

a) Quia ius testandi & tutoris vel curatoris dandi l. 12. tab. testatorib. tributum, satisfactione vel inquisitione adhibita, minui non debet § ult. l. de tut. & ibi Hoit. l. 4. de test. tut. l. 1. de confir. mand. tut. maxime patribus, à quibus fides & diligentia tutorum satis probata presumitur § 1. l. h. t. l. ult. C. de curat. l. 20. C. de Episcop. audient. etiam in tutoribus, quos in Codicillis constituerint l. 3. de test. tut. nisi postea mutati sint mores tutoris, vel lapsus sit facultatibus, cum Prætor utilitatem pupillorum, non scripturam testamenti sequi debeat l. 8. l. 9. & l. 10. de Confir. tut. Schneid. in d. § 1. l. h. t. n. 10. A matre però datus in testamento, licet non sine inquisitione confirmetur, tamen à satisfactione relevarur l. 2. in pr. de confir. tut. Non obstat glos. in d. § 1. h. t. quia ita intelligi debet, ut tutor sine inquisitione à satisfactione non liberetur Schneid. secund. Dd. alios d. loc. n. 13. ut & à quolibet extraneo dati, qui inquisitione habita satisfacere tenentur l. 5. ff. d. t. b) Est enim Regula iuris, ubi locus est inquisitioni, cessare satisfactionem l. ult. § 7. de administ. rer. ad civitat. pertinent. in qua mores vita & facultates tutoris considerantur, ut leges presument omnes qualitates abesse, quæ suspicionem adferre solent d. § 1. l. h. t. & ibi Schneid. Si però minus idonei postea reperiantur, rectè satisfactio postulatur l. 1. C. de tut. & cur. qui satis non ded. Et hæc in maiori procedunt magistratu. Si però à minori magistratu datus fuerit tutor tunc indistinctè sive adhibita sit inquisitio sive non, satisfacit § 5. l. de de Attil. tut. Schneid. d. loc. secundum Br. in d. l. 5. de confir. tut. Hodie ad hanc satisfactionem præstandam omnes tenentur tutores, quæ sit sub hypotheca omnium bonorum ex Ordinat. politia Carl. V. in comit. Aug. anno 1548. celebratis tit. 31. § 4. Iure Saxonicò, quando tutor est heres pupilli, tunc non satisfacere tenetur, nec cuiquam de bonis rationem reddere Schneid. d. loc. ex lib. 1. artic. 45.

V.
Quod si plures a) tutores vel curatores hoc modo fuerint constituti, administratio rerum pupillarum, aut uni ex illis committitur b) aut inter illos diuiditur. c)

a) Plures enim tutores tam testamentarij, quam legitimi, & dativi unius pupilli esse possunt l. 18. de test. tut. l. 9. de legit. tut. l. 23. de tutor &

tutor & curat. dat. Item plures curatores minor 25. annis dari
l. 3. in pr. de administ. tutor. Et hi si velint omnes simul ad-
ministrant, ita ut ad eligendum unum, vel tanquam succedanei alieni
periculi ad fidem à Praetore electo habendam non cogantur. d. l. 3.
§ fin. Schneid. d. § 1. I. h. t. n. 9. b) ne pupillus in rationibus
exigendis circa plures dstringatur l. ult. ff. rem pupill. sal. for. qui
seguis commissa negotia expedire l. 2. C. quando & quib. quarta
pars. lib. 10. & naturaliter ad dissentiendum solent esse faciles l. 17.
§ 6. de recept. qui arbitr. Si igitur unus è pluribus satisfidandi lege
solutis, ceteris tacentibus electionem offerat, ut aut illi gerant, aut
ab eo satisfidationem accipiant, et patiantur ipsum solum administrare,
tunc si alij tutores consentiant, ut ille administret, & eligant satis
accipere, decernitur ei administratio d. § 1. I. h. t. l. 17. & 18 de test.
tutel. l. 4. C. de tut. & cur. qui sat. non ded. Si verò lacefsiti
satisfidant, ei, à quo lacefsiti sunt, praesentur d. l. 17. vel etiam ad-
missio primo satis offerente omnes pariter administrant Schneid. I. d.
§ 1. h. t. n. 5. Collegae autem petere invicem satisfidationem non pos-
sunt, at prorocare inter se possunt l. 7. rem pupill. sal. for. cuius
formula provocationis haec fuit, aut satisda, aut satis accipe Hott.
d. § 1. Quod si nemo eorum satis offerat, tunc is administrabit tute-
lam, quem maior pars tutorum elegerit, etiam ex inquisitione dati
d. § 1. I. h. tit. l. 3. § 7. de administ. tut. statur enim maiori parti
l. 19. ad municipal. discordantibus verò in eligendo tutoribus Praetor
ipse unum pro imperio deligit & causa cognita constituit d. l. 3. l. 17.
l. 18. & l. 19. de testam. tut. Nec hoc casu recurritur ad iudicium
sortis, quò cum vertitur praedudicium alterius, nunquam res dirimitur
Dd. in l. fin. in pr. C. comm. delegat. Schneid. d. § 1. I. h. t. n. 8.
Haec autem omnia tandiu procedunt in testamentarijs tutoribus,
si testator uni, aut duobus ex omnibus electis administrationem non
mandavit. Electi enim omnibus potiores habentur, meritoq; statur pa-
tris voluntati, qui utriq; rectè filio prospexit d. l. 3. § 1. etiamsi quis
alius satisfidationem offerat, tamen patris iudicium praesertur Hott.
d. § 1. nisi tutoris mores sint mutati, vel lapsus sit facultatib Schneid.
d. § 1. n. 6. vid. supr. th. preced. lit. a. Ceteri non administratores,
sed observatores & custodes sunt. ut tamen administrationis neglia

gentie, siquidem solvendo non sit, periculum recipiant d. l. 3. §. 2. & l. 14. §. 1. de solutionibus c) si hoc efflagitent vel in partes, vel regiones d. l. 3. in fin. cum l. seq. Non tamen tam ipsa tutela, que in dividua appellatur d. l. 3. in fin. quam rerum administratio hoc casu divisionem recipere intelligitur vid. d. disp. præced. th. 3. lit. 4.

VI.

Pupillus igitur tutores directa tutelæ (a) & actionibus de rationibus distrahendis (b) minor curatores utraq; hæc utili, c) contraria verò tutores & curatores pupillum vel minorem convenire possunt. d)

a) Que quasi ex contractu §. 2. I. de O. que quas. l. 5. §. 1. de O. & A. olim demum finita tutela competebat, hodiè verò singulis annis vid. præced. disp. th. 7. lit. c. Et quidem si tutela non est dirisa, pupillus habet electionem, quem ex tutoribus convenire velit, si vè omnes gesserunt, si vè nullus, quia sunt in pari culpa l. 2. in pr. C. de divid. tut. quod si unus administravit, alij non, tunc de administratis primò is convenitur, sed de neglectis & non gestis tenentur omnes l. 3. §. 2. de administ. tut. l. fin. C. si tut. vel cur. non gese. Si verò tutela est dirisa, vel à testatore, tunc unus non tenetur de factò alterius contutoris, sed quilibet pro administratione sua, nisi per dolum & culpam contutorem malè administrantem suspectum non accusavit vel remorit d. l. 2. vers. in divisionem C. de divid. tut. Excusis tamen prius facultatibus eius, qui gessit d. l. 3. §. 2. l. 39. §. 11. de administ. tut. Vel à magistratu, tunc si tutor qui administravit, non sit solvendo, verius est, usq; ad eò ad contutores non veniri, ut prius ad magistratus veniatur l. 1. §. 15. de tut. & rat. distr. l. 46. §. pen. de adm. minist. tutor. Schneid. I. de satisfat. tut. n. 11. & seqq. nec resistit l. 4. C. de magist. conveniend. Imperator enim, ibi ad factum respondet, in quo procul dubio proponebatur contutores tutorem administrantem non redidisse suspectum, quo casu rectè prius conveniuntur, uti supra & eo, quo ipsi diriserunt tutelam d. l. 1. §. 15. Rober. disp. 5. I. th. 8. In hæc actionem venit rationum confectio & exhibitio l. 1. §. 3. de tut. & rat. res minoris nec dum restituta,

restitutæ, & reliqua d. l. 46. de administ. tut. l. 3. & l. 9. C. arbitr. tut. Et quicquid vel abest commodi, vel adest damni d. l. 1. in pr. h. t. Vvesenb. in par. ibid. ex l. 7. C. arbitr. tut. nu. 5. Regulariter ex dolo, culpa lata, & levi l. 3. § fin. l. 4. §. 4. & l. 7. § 1. de suspect. tut. præterquam in nominibus debitorum exigendis, Prædia ex pecunia pupilli comparandis, ubi tutor latam culpam tantum præstare tenetur l. 7. § 2. de administ. tut. l. 6. & l. 7. C. cod. l. 2. & 4. C. arbitr. tut. l. 20. C. de negot. gest. non etiam ex levisima Schneid. & Dd. ad § 6. 1. de suspect. tut. cum l. 7. C. arbitr. tut. l. 39. §. 6. de administ. tut. solummodo levis culpe mentionem faciant Boccr. ad l. 23. de R. I. c. 4. n. 11. Vult. discep. Schol. 15. Treutl. d. vol. 2. disp. 9. th. 4. lit. d. & th. 5. lit. c. Hoer. disp. 3. I. th. 23. ubi huius rei rationem assignat. Dis. Accurs. in d. § 6. 1. de suspect. tut. Hott. lib. 6. Epit. tit. 2. per l. 4. C. de peric. tut. l. 21. C. mandat. Quibus & alijs satisfacit Pet. Fab. in d. l. 23. de R. I. Si tamen contra heredes tutorum agatur, ne quidem levis ab eis præstatur culpa l. 1. C. de hered. tut. l. 2. C. de migist. conven. Treutl. d. disp. 19. th. 5. lit. d. ubi Cuiac. dis. refert. 13. obs. 29. & 21. obs. 2. suam sententiam retractans tem, nisi contra tutorem lis inchoata, hoc est contestata, nisi ex damno pupilli lucrum captatum sit, & tandem nisi alij ex damno pupilli per gratiam lucrum præstitum sit Treutl. d. th. 5. lit. e. (b) quæ ex l. 12. tab. pupillo datur l. 1. § pen. de tut. & rat. l. 55. de administ. tut. propter furti nec manifesti speciem, quam factum habet l. 33. de furt. in duplum d. l. 1. § 20. & l. seq. § 2. ita tamen ut in illo duplo simplicium contineatur d. l. 55 §. 1. de administ. tut. l. 1. §. 20. & l. 2. de tut. & rat. Cuiac. ad Paul. lib. 2. sent. 30. Unde quia penalis est, in heredes non transit d. l. 1. § pen. & cum actione tutelæ concurrat, licet altera tollat alteram d. l. 1. §. 21. & ibi Vves. in par. n. 6. c) tam durante, utili negotiorum gestorum actione, si de una aliqua specie agatur, veluti quod res minoris salva esse desit. l. 4. §. ult. de tut. & rat. distr. l. 16 § 1. ff. cod. l. 4. § 4. et § pen. ffrem pupil. sal. for. l. 7. C. arbitr. tut. l. 17. C. de negotijs gest. Cuiac. 17. obs. 7. quam sinit a cura, utili tutelæ actione universalis, quæ tunc competit, cum totius curæ ratio repositur, h. e. finito curatoris officio l. 2. l. 14. C. d. t. de administ.

de administ. tut. Diss. Vigl. lib. 5. meth. iur. ciuil. per d. l. 4. §
 fin. l. 5. § 6. de administ. tut. putans dari actionem negotiorum
 gestorum uniuersalem, aliter VVes. in par. de tut. & rat. distr. n. 7.
 qui minori concedit utramq; actionem, utilem etiam durante cura,
 quod repugnat rationi l. 9. § 4. & l. 16. ff. eod. & d. l. 2. & l. 14.
 C. de administ. tut. uti docet Treutl. d. disp. 9. th. 7. lit. a. Datur
 etiam actio hypothecaria contra possessores bonorum tutoris l. 20.
 C. de administ. tut. rei vindicatio sine pretij restitutione, contra pos-
 sessores rerum pupilli illicitè alienatarum, nisi emptor in lucrum pupilli
 cessisse probauerit l. 1. l. 5. § pen. & ult. de reb. eor. qui sub tut.
 l. 34. l. 8. l. 15. C. de prædij & alijs reb. minor. l. 3. & 6. C. arbit.
 tut. Vel causa alienationis digna fuerit habita, veluti si testamento
 parens hoc caverit, si princeps permiserit l. 1. & seqq. C. quando
 decreto opus non sit, lesus tamen pupillus vel minor in integrum rea-
 stitui poterit l. 5. & l. 7. de reb. eor. qui sub tut. d. l. 1. l. 3. § 1. de
 contr. tutel. act. & hæc datur si quid in rem pupilli vel minoris, vel
 cuiusvis alterius, qui sub cura est, aliquid impenderit § 2. 1. de ob-
 que quas ex contr. d. l. 1. in pr. & l. 2. in pr. ubi pupillus educ. l. 3.
 C. de administ. tut. bona fide d. § 2. 1. de O. l. 5. § 1. de O. & A.
 d. l. 3. § 1. de contr. tut. Don. 15. comm. 21. heredibus & in heres
 des cum sit rei persecutoria d. l. 3. § fin. l. pen. l. 18. pen. h. tit. Et
 in illa compensatio tutori, si conueniatur à pupillo, non deneganda d. l.
 1. § 4. h. t. l. 3. C. eod. l. 2. ubi pupill. educ. l. 2. C. de in lit. dand.
 tutor. quamvis obligationes contrarium exitum habuerint, ut si bona
 fide litem mouit, & sumptus fecit ac succubuit VVes. in par. h. t. n.
 4. ubi tamen non nullas proponit exceptiones.

VII.

Competit etiam pupillo, & minori actio ex stipulato, a) &
 tandem subsidiaria b) aduersus magistratus, qui satisfactio-
 nem accipere solent c) si vel omnimodo à tutoribus vel
 curatoribus satisfdari non cura verint, aut non idoneè d) passi
 sunt caveri: qua tenentur tam ipsi, quam eorum hæredes, e)

a) Ex stipulatione rem pupilli vel adolescentis saluam fore, que non
 tantum contra ipsum tutorem vel curatorem, sed etiam eorum fide-
 iussores competit, factis non solvendo tutoribus l. 4. § 2. l. 12. Rem:
 pupil. sal. for. tot. tit. ff. & C. de fideiuss. tut. & curat. ita ut
 beneficiunt

beneficium divisionis obijcere pupillo nequeant. l. fin. in fin. rem pup.
sal. for. l. 2. de exercit. act. nisi ex persona & causa tutorum, pro
quibus fideiussurunt l. 6. & 7. ff. de fideiuss. & nominat. cum singuli
in solidum teneantur l. 2. in fin. C. de divid. tut. l. 6. C. arbit. tut.
ex equo tamen et bono dividitur inter eos actio. si omnes sint solvendo.
& si unus paratus sit solidum solvere, postulare prius potest a pupillo
contra ceteros tutores ut sibi actio cedatur, quam etiam non cessam
utiliter habet Bocer. clas. 2. disp. 14. th. 159. ex l. 1. § 11. de tut. &
rat. & l. 76. de solut. Fideiussores autem hoc casu existimandi sunt,
non solum qui promiserunt l. 12. C. de fideiuss. sed etiam qui pre-
sentes non contradixerunt. & nomina sua referri in Acta publica passi
sunt l. 4. § fin. de fideiuss. & nominat. Item affirmatores, postulantes,
nominantesq; aliquem in tutorem d. l. 4. § fin. & l. 2. ff. d. t. ubi
Vves. in par. n. 3. b) quæ datur cum neq; tutores, neq; eorum fidei-
iussores sunt solvendo, excusis eorum facultatibus, quas isti possident
l. 1. l. 4. C. de magistr. conv. l. 1 § 15. de tut. & rat. dist. Nam sunt
veluti fideiussores tot. tit. de fideiuss. & nominat: & hered. qui
hoc modo in subsidium conveniuntur Auth. Presente C. de fideiuss: post
omnia alia remedia, cum pupillo vel minori non potest esse aliter
consultum §. 2. l. h. t. & ibi Schneid. n. 17. Ita tamen hæc actio in
magistratum, non in totum ordinem, sed eos qui dederunt l. 1. in pr.
de Magistrat. conv. dari solet, si dolus vel culpa ijs imputari potest
d. § 2. l. h. t. ubi Dd. d. l. 1. § 3. & ibi Vves. in par. n. 2. l. 46.
§ 6. de administ. tut. Præter hæc casum futurum & fortunam pu-
pillo præstare non debent d. l. 1. § 11. probatio autem dolum vel
culpam abesse, non pupillo, sed magistratui incumbit d. l. 1. § 13. (c)
cuius exactio ad eos qui tutores dabant, non pertinebat d. § 2. h. t.
veluti ad Prætores, Præfectum urbi, Præsidem, propter dignitatem,
& quoniam non suo arbitrio, sed ex relatu magistratuum municipali-
um plerumq; constituere tutores solent d. l. 1 §. 2. de Magistrat. con-
ven. Sed ad minores magistratus, qui licet etiam habeant ius dandi
tutores, tamen ex dispositione legis, vel consuetudinis satisfactionem
exigere debent. Ideo etiam hæc actio tenentur d. l. 1. §. 2. & §.
8. de magistrat. conv. l. 53. de administ. tut. ut & illi qui exigunt
tantum satisfactionem, nec tamen tutores dare possunt, d. §. 2. inst.
hoc. tit. & ibid. Hott. & Schneidew. n. 17. ut scribit l. ult. C.
de magistr.

de magistr. conveniend. Hodie tamen hoc in Gallia desuetudine abrogatum Gothofr. ad rubr. C. de magistrat. conr. nec in Germania amplius usurpatur, forte quia iidem, qui dant tutores, etiam satisdationem exigunt Treutl. disp. 9. th. 7. lit. c. (d) paria enim sunt utrum quid non fiat, aut non debito modo fiat d. §. 2. l. b. t. l. 6. qui satisdar. cog. l. 1. §. 2. quod cuiusq; Vniversitat. l. nihil interest de R. I. Menoch. conf. 100. n. 177. (e) qui tantum de dolo, & lata, non levi tenentur culpa l. 4. l. 6. ff. h. t. l. 2. C. eod. non autem fidei iussores magistratum, qui Reipubl: sed solummodo qui pupilli rem salvam fore promiserunt, hac actione tenentur d. l. 1. in pr. & ibid. VVes. in par. n. 4.

VIII.

Tutelam & curam a) omnes subire coguntur, b) nisi legitimam excusationis causam habeant, quæ est multitudo liberorum, c) administratio rerum fisci d) absentia Reipub: causa. e)

a) ut munera non quidem Reipub: de quibus in l. 14. de munerib. & honorib. ubi uid. VVes. in par. n. 2. & seq. sed publica, civilia, & personalia pr. 1. h. t. quæ animi provisione, & corporalis laboris intentione sine aliquo gerentis detrimento perpetrantur l. 18. ff. d. t. & publicam habent causam l. 9. de his qui sunt sui vel alien. iur. cum Reipub: interst salvas pupillis fortunas conservari l. 2. §. 2. qui pet. tut. Hott. d. pr. 1. h. t. & ibi VVes. n. 5. Ab his lex neminem voluit esse immunem l. 19. & l. 28. C. de Decurionib. etiamst ab alijs Reipub: muneribus strictè sic appellatis excusationem habeat l. 15. §. 12. h. t. Si vè sit Dativus, vel testamentarius, qui etiam legatum in testamento relictum perdit, si tutelam excusationis iure suscipere noluit l. 28. in pr. de test. tut. l. 5. §. 2. de his quæ ut indig. Tileman. part. 2. disp. 6. th. 24. quando scilicet ea contemplatione relictum est, ut tutelam subeat, alias secus d. l. 28. et l. 28. h. t. sicuti nec dativus, quando iudex eum vult dare tutorem, & se excuset, cum nihil contra iudicium et voluntatem testatoris fecerint l. 32. l. 33. et 34. h. t. Schneid. I. h. t. n. 3. Si verò iam consecuti fuerint legatum, non amplius admittuntur ad excusationem d. l. 5. §. 2. de his quæ ut indig. (b) per pignoris captionem, multæ indictionem, banni extraordinarij impositionem & detentionem personalem l. 1. §. 3. de insp. rent. Schneid.

Schneid. d. pr. 1. h. t. n. 2. (c) horum tres Rome, quatuor in Italia,
et quinque in provincijs, non naturales l. 2. §. 3. h. t. publice enim
interd legitime progenitis patriam augeri l. 2. C. de in d. a. vidunt.
sed legitimi patri excusationem prestant, si re sint in potestate, si re
emancipati d. pr. 1. h. t. l. 1. C. qui num. liber. l. 36. §. 1. h. t. Nam
in publicis causis, qualis hæc est, patria potestas, que privati iuris est,
non spectatur Hot. d. pr. 1. h. t. ex l. 5. §. ult. de capit. miunt. Ne-
potes quoq; ex filio demortuo avo, ad excusationem prosunt, non
adoptivo, cui occupatio, quam propria voluntate et culpa incurrit,
imputatur. l. damnum de R. I. in 6. Schneid. d. pr. n. 6. sed natu-
rali, quem representant, et quodcumq; fuerint unius loco habentur
d. pr. 1. h. t. et d. l. 2. §. 7. ff. deod. Non autem ex filia. Hi enim patrem
et eius familiam, non avum maternum sequuntur d. pr. 1. h. et §. ult.
l. de patr. potest. Requiritur autem ut liberi sint superflites et inco-
lumes eo tempore, quo pater ad munera vocatur, aut tutor petitur
d. l. 2. §. 4. Nati post petitionem ante cognitionem allegata excusatio-
nis non prosunt l. 28. in pr. h. t. Inde sequitur liberos defunctorum
non prodesse, nisi forte in bello amissi fuerint. In bello autem amissi
dicuntur non per causam belli, quo casu obstatet l. 1. §. 2. de incend.
ruin. naufr. et l. 15. de scar. parentibus abrepti, et forsitan in
obsidione, in præsidijs, castrisve aut hybernis aut æstivis mortui, sed in
acie interempti, cuiuscumq; sexus, vel etatis sint. Hi enim demum pro
Republica ceciderunt, unde in perpetuum per gloriam vivere intelli-
guntur d. pr. 1. et ibi Dd. ex l. 18. ff. h. t. Ac licet calibatus ac or-
bitatis penas Christiani Imperatores, quod viderent calibatam Deo
quoq; gratum, antiquarint et sustulerint tot. t. C. de infirm. pen.
calibat. *τολομασδεις* tamen premia non item. Illa enim hodie du-
rant, quorum calibes ac orbi participes non sunt, sed qui liberos
habent, et hi non solum a tutela, sed etiam a legationibus excusantur
l. 1. C. de legat. qui quinq; a muneribus publicis personalibus l. 3. §.
6. de munerib. et honorib. qui sedecim, ab omnibus muneribus perso-
nalibus et patrimonialibus l. 5. §. 2. de Iur. immun. atq; ita legendum
esse in l. 24. C. de Decurion. lib. 10. monet. Borch. ad d. pr. ex Cuiac.
Sic parentes 12. vel 16. liberorum immunes etiam essent a collectarum
solutione Accurs. et Br. in d. l. 24. Quod diligenter notandum, si
modò usu obtineret Treutl. d. disp. 9. th. 2. lit. a. (d) §. 1. l. h. tit.

Idem de prefecto annonae, & prefecto militum, exactoribus tribus
torum, mensuris frumentarijs, deniq; de alijs, quibus Princeps cu-
ram alicuius rei iniunxit, dicendum est Schneid. & Hott. ad d. § 1.
h. t. ex l. 26. 41. ff. & l. 10. C. cod. l. ult. C. qui dar. tut. poss. Ut etiam
de ijs, qui potestatem aliquam habent, hoc est, magistratibus l. 13. de
iurisdict. Sive sit urbanus & provincialis, ut Consul, Prætor, aut
Præses. Nam & hos propter plenissimam potestatem l. 12. tab. tri-
butam, tutores quis testamento suo instituere potest Schneid. & Hott.
ad §. 3. l. h. t. ex l. 20. § 1. de test. tut. Diss. Borch. d. §. 3. l. h. t.
Sive magistratus municipalis, qui tutor dari potest, decreto Decurio-
num l. pen. qui pet. tut. vel etiam a collega l. 19. de tut. et. cur. dat.
Sed iure magistratus se excusare possunt d. l. 17. §. 5. l. 6. §. 16. l.
41. h. t. Quæ excusatio omnino necessaria est, aliàs tutela pericu-
lum non effugient Schneid. ad d. §. 3. n. 3. ex l. 1. C. si tutor Reipub-
licæ. Qui autem futurus est magistratus se excusare non potest l. 23.
in pr. Sicut nec is, qui desit esse l. 15. §. 2. h. t. (c) non affectata, nec
sui commodi causa, sed coacta l. 36. l. 42. ex quibus caus. maior. Absentia
enim nova tutela imponi non potest §. 2. l. h. t. Sive iam absit, sive
itineri se præparet, & incipiat agere quodammodo publicam causam
Schneid. & Dd. alij ex l. 5. de legat. Quod paria sint, aliquid factum
esse, vel de proximo faciendum l. pen. de militar. test. Si modò adsit
potentia actui propinqua, undè cingendus pro cincto habetur, & de
proximo doctorandus pro Dōctore Br. in d. l. pen. Et hæc procedunt
etiã in comitibus & ministris eorum, qui Reipubl. causa absunt,
dum tamen sint intra præscriptum numerum d. l. 42. §. 2. Schneid.
d. §. 2. l. h. t. n. 3. Quod si iam ante muneris delationem tutelam
vel curam susceperint, has non omnino deponunt, sed tantum re-
mittunt, & interim ipsis de Curatore alio providetur d. l. 10. ss. 2.
h. t. Rererssi verò statim hoc munus subire coguntur, neq; habent va-
cationem à tutela pristina recipienda, sed solummodo à nova suscipi-
enda per anni spatium l. 10. ss. 2. h. t. & l. fin. C. si tut. vel cur. Reipub-
licæ. qui tamen continuus est, non utilis, & computatur, ex quo
quis redijt, vel redire debuit l. 4. de vacat. muner. Constatq; 365
diebus l. 132. v. s. l. 4. §. 5. de stat. liber. l. 51. §. 2. ad l. Aquil.
Borch. d. §. 2. l. h. t.

Præses

IX.

Præter has causas à tutela vel cura excusationem præstant lis (a) tres tutelæ, curationes vè non affectatæ, (b) pau-
peras, c) morbus, d) imperitia literarum e) senectus f) cer-
tarum artium professio, g) adultæ coniugium, h)

a) *Quam tutor cum pupillo, vel curator cum minore habet de omnibus fortè bonis, vel maiori parte bonorum ss. 4. I. l. 21. in pr. ff. & l. 16. C. h. t. Secus si lis sit de modica quantitate, quia tùm de iure peteri curator ad litem constituebatur, qui finita lite curator esse desinebat §. fin. I. de aut tut. Iure autem nouo creditor & debitor pupilli, eius tutor esse non potest Auth. Minoris C. qui dar. tut. nisi res minoris exegerit, et tunc participem in munere habere debet l. 6. C. de excusat. Simili modo propter inimicitias non leues l. 3. ss. fin. de adm. legat. sed capitales tutori iniunctam à testatore tutelam recusare licet, ss. 9. I. h. t. que inter eum et tutorem ante testamen-
tum exarserunt, quo casu cum præsumptio in testatore militet, quod eas remisit, tutor inimico animo sibi tutelam iniunctam esse molestiæ potius exhibende, quàm pupillo consulendi causa probare debet l. 6. ss. 17. ff. & ss. 9. I. h. t. ubi Hott. Nisi fortè quicquam de reconcilia-
tione, vel alias per dissimulationem puta, vel subsequentiã merita constare possit: vel nisi is qui tutor datus est, tutelam affectauit, aut subiturum se recepit: tunc enim hanc excusationem amplius obijcere non potest, quia illius voluntati consensit d. l. 6. ss. 17. & l. 15. ss. I. h. t. l. 29. de test. tut. Similiter si tutor vel curator datus sit à iudice, vel etiã à patre pupilli, cum quo capitales exercuit inimicitias post testamentum, quoniam præsumantur durare cum filijs, æquum visum fuit, quem non cogi ad tuendum eos, quos odit Schneid. ad d. ss. 11. Ideo excusabitur imò si ræceat ut suspectus ex causa inimicitiarum remoueri potest l. 3. ss. 12. de suspect. tut. Nisi similiter de remissione irarum ex verisimilibus coniecturis constet Myns. d. ss. 11. I. h. t. Huc etiã refertur status questio, si tutor pupillo vel eius patri questio-
nem status mouet, qua illum in seruitutem cogitabat deducere ss. 12. I. h. t. cum capitalis ex hoc contrabatur inimicitia. Serui enim de iure civili pro nullis reputantur l. 32. de R. I. Quod verum, si bona fide status questionem moueat, Secus si calumniosè, ut epitetet tutelam l. 6. ss. 18. h. t. Schneid. ad d. ss. 12. (b) non in fraudem legis ad*

expendum numerum expetita, ut quarta onus à se auerteret §. 7.
I. h. t. Vbi tamen Hott. verba in th. posita repudiat. Non autem
simpliciter trium tutelarum, sed trium tutelarum onerosarum nume-
rus excusat l. 5. l. 6. h. t. Si vè sint simplices, ut tres tutela vel curæ,
sive mixtæ, ut due tutela, & vna cura l. 2. §. 7. h. t. etiam in vna
domo, ut si pater habeat tres tutelas, filius non vexetur, vel in
utrisq; communes, veluti una filij & due patris, & contra l. 4. §.
2. & d. l. 5. h. t. dummodò non sint leues, nec plurium pupillorum,
que pro una habetur, cum tutor vniverso patrimonio dari intelligatur
l. 21. §. 2. h. t. ita ut vnus geri negotium non possit quin & omnium
geratur l. 30. §. 1. h. t. sed diversorum patrimoniorum. Quin imò
non numerus pupillorum, sed difficultas conficiendarum & reddenda-
rum rationum consideranda est, ita ut etiam una tutela sufficiat, si
tam diffusa & negotiosa sit, ut pro pluribus cedat l. 31. §. 4. t.
Sed an iam administranti curatore adiungi oporteat, iudex estimare
debet l. 3. C. in quib. caus. tut. vel curat. Ex tribus autem tutelis, vel
curis si quis excusationem mereri velit, ut adhuc durent necesse est.
Nam si una ex illis cessit, aut priorum pupillorum ætas propè pubera-
tatem sit, ita ut tantummodò semestre tempus reliquum fuerit, antea
quam quarta deseratur, cessat immunitas & facultas excusandi d.
l. 31. in pr. l. 17. h. t. (c) que non ut in accusatione perferenda,
vel testimonio dicendo, minus quam 50 aureos in bonis habentem
repellit l. 10. de accusat. sed tutorem facit imparem oneri iniuncto,
ut pupilli rebus, & negotijs proprijs interesse non possit, quia cogi-
tur ex proprijs operis & artificio sibi victum querere. Tunc enim
iniquum esset, possibilibus suis ad aliens negotia pertractanda cogi,
tam propter ordinatam charitatem, que à se ipso incipit l. 6. C. de
ser. & aq. quam pupilli utilitatem Schneid. ad §. 6. l. h. t. Vbi hanc
rem iudicis arbitrio relinquendam putat, & si nihilominus posset
tutor gerere negotia pupilli, & etiam propria, ut non excusetur,
sicut & pauper, qui alius fidelis est, & se ab onere tutela non excu-
sat, propter solam paupertatem, ut suspectus removeri non debet,
adiungendum tamen ei curatorem, ne substantia pupilli periclitetur
l. 8. de suspect. tut. l. 6. C. eod. (d) qui etiam propria negotia
administrat

administrare non permittit l 10. in fin. h. t. l unic. C. qui morb.
Et tunc non solum à nova tutela suscipienda excusat, sed etiam à
suscepta, ut eam quis possit deponere d. l. 11. et. l 40. h. t.
quo casu alius tutor datur l pen. de tut. Sin autem morbus non
sit talis, interea curator datur d. l 10. §. fin. Atq; tunc ea proprie
excusatio non est, quia tutelam non solvit Treutl. d. disp. 9. th. 1.
lit. c. (e) §. 8. 1. h. t. Vbi in pr. Regula, in fine Exceptio tras
ditur ex Paulo in l 6. §. fin. h. t. desumpta. Sic vox quamvis in d.
§. 8. 1. h. t. usurpatur pro nisi, uti in l 2. §. 2. de Prætor. stipul.
l 7. §. 5. ad exhibend. ut habeat vim restringendi, non ampliandi
Heig. ad d. §. 8. n. 11. & seq. Vult. in discept. Schol. c. 8. per
tot. Pac. cent. 1. aff. 52. Forster. disp. 5. 1. th. 6. Licet enim in
plerisq; causis rustici, & alij imperiti literarum excusentur, ad
onera tamen compelli, & excusatione frui non possunt, si sagaces
& versuti fuerint, Menoch. de arbitr. Iud. quest. lib. 2. cas. 194.
& de Recuper. poss. remed. 9. n. 32. Quos decuriones, iudices esse,
& magistratum gerere non prohiberi, satis constat ex l 6. C. de
Decur. l pen. C. de iudic. Ita tamen ut Pedanei à ICTis consilium
petant, quod Romæ moris fuit §. Responsa I. de I. N. G. & C. l 2. in
fin. de O. 1. maiores verò habeant assessores l 2. quod quisque iur.
Hott. illustr. quest. 26. Non igitur imperiti literarum à procura
tione negotiorum pupillorum vel minorum excusantur, ut sagaces
& versuti rustici in pagis, dum tamen expensorum & acceptorum
rationem inire possint. Myns. ad d. §. 8. 1. h. t. n. 2. quæ non tem
merè alterius fidei committenda Hott. d. §. 8. quem è diametro d. l.
6. repugnare putat. Et Borch. ibid. affirmat, quod vicaria amia
corum opera, aut ministrorum in commentarijs & ephemeridibus
uti possit, Aliter quoq; Cuiac. ad d l 6. §. fin. & ibid Gotthofr.
(f) Si tutor annum 70 superarit, neq; enim ingressi 70 annum
vacatione utuntur §. 13. Inst. h. t. l 2. in pr. ff. cod. Hec
autem etas non tantum à tutela & cura, sed etiam à ceteris pers
sonalibus muneribus excusat, ab his tamen citius, nimirum anno
55 à Decurionatu l 2. §. fin. l 11. circa med ff. de Decurionibus.
Rationem

Rationem assignat Mynf. ad d. §. 13. I. h. t. quod in hoc plus laboris
corporalis, quam industriae, in tutela verò & cura magis senum pru-
dentia requiratur ob ineuntis ætatis inscitiam. Borch. verò citius dari
excusationem honorum quam munerum putat, cum munera detrectant
ferè omnes, honores verò affectant. Et hec ut & alia privilegia se-
nibus ob reuerentiam l 5. in pr. de iura immunit. attributa sunt, de
quib. vid. Schneid. ad d. §. 13. I. h. t. Minores 25 annis tutela &
curatione prohibentur, nec solum legitima & dativa, sed etiam testa-
mentaria l fin. de legit. tut. Ideò excusatione non egent, ut nec milites
armis dediti §. 14. I. h. t. tam seculares l 8. in pr. & l 10. in pr. ff.
eod. l 4. C. qui dar. tut. poss. quam caelestes, clerici, monachi, mi-
nistri Ecclesiarum. Nam & hi immunitatem à tutela habent, non
tamen dirigentes, neq; circa mysteria divina desides l 52. §. 1. C. de
Epscop. & cle. c. generaliter. 16. q. 5. Cum propter hoc ipsum
beneficium eis concedatur, ut alijs omnibus derelictis Dei omnipotens
tis ministerijs inhereant, nec negotijs secularibus sese implicant d.
l 52. §. 1. & c. fin. extra de cler. vel monach. Ideò cum iure dati
non sint, improprie se excusare dicuntur l 13. §. 12. h. t. nisi ad
miserabilium personarum tutelam vocentur Schneid. ad d. §. 13.
I. h. t. nu. 4. Propter favorem autem militie, quam exercent,
si cum tutela legati honos habitus est, legatum sine tutela
recipere, ijs permittitur Hott. ad d. §. 13. ex l 8. C. de legat.
(g) ut Medicinae, Philosophiæ, sub qua etiam Logica, Grammatica,
sub qua non comprehenduntur, qui primas literas pueros docent, sed
qui ab Homero vel Virgilio incipiunt l 2. §. ult. de vacat. mun.
Item Rhetoricæ §. 15. I. h. t. l. 6. ff. eod. Modò in patria, vel Romæ,
que est communis patria l 33. Ad municipal. doceant, vel medicentur
d. §. 15. I. h. t. sintq; nisi valde disciplinis instructi d. l 6. §. 10.
h. t. intrà numerum, qui certus in alijs d. l 6 §. 2. & 3. non in Phi-
losophis, quia rari sunt, qui Philosophantur d. l 6. §. 7. Deniq;
circa officia se negligentes non habeant d. l 6. §. 4. Ceteri verò
Professores excusationem non merentur ut Geometra l 22. h. t. Poëta
l 3. Calculatores l 4. C. de profess. & medic. Hydraulæ l 4. C. de
excusat. muner. Nec etiam iuris Professores, licet ab alijs muneribus
vel civilibus vel publicis ex l 6. C. de Profess. & medic. non tamen
à tutela vel cura immunes esse iubentur, etiamsi in patria vel in
aliquo

aliquo alio Presidatu legerint d. l. 6. §. 12. & l. 30. in pr. h. & C. cum nihil magis eis conveniat, quam tueri pupillos, quia ceteris aptiores sunt Schneid. & Dd alij ad d. ss. 15. l. h. t. nisi fuerint à consilijs principum d. l. 30. vel Romæ d. l. 6. §. 11. h. t. vel etiam in alijs civitatibus, ubi est publicum Gymnasium, iura profiteantur, & sint excellenter docti. In illo enim si legant, sunt decus & splendor patrie sue communis, ut Romæ arg. d. l. 6. §. 11. Schneid. & Myns. ad d. §. 13. l. h. t. (h) si enim quis tutelam pupilli gessit, inritus non cogitur eiusdem puberis esse curator, etiamsi testamento datus sit §. 18. l. h. t. Et l. 20. C. eod. Nam sufficit in quibusdam amici commoditatibus consuli l. 20. C. de negot. gest. Tutor autem volens etiam curator eiusdem personæ esse potest arg. à contrario sensu sumpto, quod ceteris paribus in iure est validum Schneid. ad d. §. 18. (h) maritus bonorum, quæ uxor sibi reservavit præter dotem, nec volens curator esse potest §. 19. l. h. t. l. 2. C. qui dar. tut. ne mutuus amor, qui donationem inter coniuges impedit l. 1. de donat. inter vir. & uxor. efficiat, ut spreto suo commodo, uxor remissionem faciat reddendæ administrationis propter reverentiam, vel mariti blanditias l. 7. C. de interd. matrim. l. 64. l. 67. §. 3. de rit. nupt. vel forsitan ex mala mariti administratione scandalum in remotione suspecti oriatur, quod fieri non debet l. 2. C. ne fideiussor. dot. dent. Schneid. ad d. §. 18. Ideo in hoc casu excusatione non indiget d. l. 13. §. ult. h. tit. Sed solum in eo, ubi sine suspitione, interdum etiam sine eventu fraudis potest admitti, veluti si tam ægræ, aut furiosæ, aut deliræ uxori curator detur, ut nulla curandi morbi, nec spes recuperandæ sanitatis supersit Hott. ad d. §. 19. ex l. 22. §. 7. solut. matr. Et l. pen. in pr. Ad l. Valcid. De dote verò, quæ est in dominio mariti disponit, agit, & convenitur, ut dominus l. 7. §. 3. de iur. dot. & in paraphernalibus, quæ mulier ultra dotem habet, & tradit marito in custodiam, etiam est legitimus administrator, sine illo uxoris mandato l. fin. C. de pact. convent. Schneid. d. §. 18. Iure Saxoniæ maritus est curator suæ uxoris in omnibus bonis lib. 1. art. 31. & 45. lib. 3. art. 45.

X.

Qui autem excusare se volunt, non statim appellant à tutela vel curæ delatione, sed intra 30 dies continuos, (a)

D

ex quo

ex quo cognoverint, se esse tutores vel curatores datos, excusationes proponere tenentur (b) à quibus reiectis appellandi licentia demum permiffa est. (c)

(a) quibus, qui sunt in urbe, vel extra urbem intra 100. lapidem h. e. miliare l. 1. §. 4. de offic. pref. urb. coram iudice comparere, & excusationem debent proponere §. 16. i. h. t. l. 13. ss. 1. ff. & l. 6. C. eod. qui supra centum miliaria à civitate absunt, ijs viginti quinq; miliaria in unamquamq; diem computantur, & extra hos alij triginta dies d. l. 13. §. 2. Et conficitur unumquodq; miliare Italicum, vel legale mille passibus: Passus quinq; pedibus: pes verò quindecim digitis Myns. d. §. 16. n. 7. Non autem excusationem per libellos proponere ijs conceditur l. 25. h. t. quia Decreto opus est l. 9. §. 1. de off. Procons. Possunt tamen contestari excusationem per libellos d. l. 13. §. 10. h. t. Disf. Accurs. in l. 25. Sic absens per Procuratorem se potest excusare l. 15. §. 3. de manumis. vindict. (b) Etiam si sint legitimi. Nam & hi excusationibus legitimis uti possunt l. 1. & 4. C. de legit. tut. vel curat. l. 3. §. 8. ff. eod. l. 9. C. qui dar. tut. Nec his obicit. d. §. 16. in verb. cuiuscunq; generis sint dati i. h. Ex quo Cuiac. in not. ad Vlpi. tit. 12. in verb. abdicare autem, negatis piam astruit. Et si enim legitimi ab homine non dentur, tamen à lege dantur. Idq; apparet ex definitione tut. in verb. data ac permiffa. Sic minus movet, quod legitimi tutores ipso iure fiunt tutores pr. l. de legit. tut. ac proinde ut sui heredes hereditatem §. 2. l. de hered. qual. Sic etiam tutores tutelam repudiare non possunt Cuiac. d. loc. cui astipulatur Borch. pr. l. h. t. distingvens tamen inter tutelam seminarum et masculorum, quasi illa cedere possint, hac non item, & Hott. in d. §. 16. l. h. t. per l. 1. in pr. de legit. tut. & l. 73. in pr. de R. l. Verum licet ambo l. 12. tab. in eo conveniant, quod istud nomen sortiantur ipso iure, in reliquis non item. Sui enim volentes nolentes de iure civili propter domini continuationem adire cogebantur, sed legitimi tutores ita demum, si idonei sint, se oneri ferendo pares. Ita iustam excusationem lex adimere non potest l. 13. de Cur. sur. l. pen. in fin. de legit. tut. Rober. d. disp. 5. th. 9. (c) Non à tutela vel curae delatione d. §. 10. l. h. t. & l. 13. in fin. pr. ff. eod. Idq; propterea, quia non appellatur nisi à sententij iudicium l. 1. §. 2. de Appell. l. 1. §. 1. quando appell. Atqui in tutoris delatione

delatione nulla sententia Don. 3. comm. 9. Accurf. Schneid. Myns.
Balduin. ad d. ss. 16. l. h. t. VVes. in par. ff. cod. n. 4. ibid. Duar.
c. 1. Disß. Treutl. d. disp. 9. th. 1. lit. b. arg. l. 4. h. t. l. pen. de tut.
dat. l. 20. de administ. tut. l. 17. in fin. de appell. l. 8. C. de excus.
Cuias & Gothofr. in d. l. 4. Obrecht. th. 714. & Hottom. quã
non necessitatem, imponit sed potestatem appellandi tutoribus con-
cedit per d. l. 20. de administ. tut. & l. 17. ss. 1. de Appell. Atq; ita
d. ss. 16. l. h. t. explicat. Sed opp. textus intelligendi sunt secundum
d. l. 13. in pr. h. t. ut quidem necesse non habeant à tutela appellare,
quemadmodum à ceteris civilibus officijs d. l. 1. ss. 2. quando appelland.
sed nuda sufficiat excusatio ob favorem pupillorum l. 18. C. h. t. Idq;
ex constit. D. Marci d. l. 13. & hanc viam si elegerint, frustra antè
hoc est, quàm repulsam passi sunt, appellant, scilicet ab onere tutela
d. l. 1. ss. 1. quando appell. Imò verò nec possunt aliam viam eligere,
sed post D. Marci Constit. ita debent, & necesse habent excusationem
coram ipso dante allegare intra præstituta tempora, de quib. sup-
lit. 2. Rober. d. disp. 5. l. th. 11. Proposita autem excusatio intra
quatuor menses, quibus hoc iudicium ob favorem pupillorum finien-
dum, etiamsi aliæ lites diutius durare possint l. 13. ss. 1. C. de iudic.
vel probatur: vel rejicitur l. 38. ff. & l. 6. C. h. t. si probatur sequitur
liberatio l. 22. C. h. t. nisi falsis allegationibus excusatus sit tutor ss. fin.
l. h. t. l. 37. ff. cod. l. 1. & tot. t. C. si fals. allegat. l. 5. C. de præd.
minor. Si rejicitur excusatio, potest tutor appellare d. l. 13. quod si
victus fuerit, ex eo tempore, quo ad administrationem accedere debuit
obligatur l. 15. C. h. t. l. 20. l. 39. § 6. de administ. tut. Omnisà verò
appellatione tutelam vel curam omninò suscipere cogitur l. 3 & 6. C.
h. t.

XI.

Aliquando etiam inviti tutores vel curatores suspecti
crimine a) convicti remouentur tam testamentarij, quàm al-
terius generis b) & si ob dolum c) famosi sunt, si ob culpam,
non (d) æquè: Quin & patroni, dummodò famæ illorum
parcatur, licet ut suspecti removeantur. e)

a) Hoc crimen ex l. 12. tab. descendit. pr. l. h. t. & l. 1. ss. 2. ff. eod.
& vel civiliter, vel criminaliter de eo agi potest. Civiliter, ut tutor
etiã tutela sibi delata privetur ss. 5. l. h. t. si delitecat, tunc n. Edictis
evocari, et si non compareat, ut suspectus removeri solet l. 7. ss. fin. h. t.

D 2

B 16

Et sic cautius visum est, maturè damnum vitare, quàm acceptum rea
sancire l 5. h. t. vel ut tutor & curator suspectus declaratus ab ad
ministratore iam suscipia removeatur, rationem reddat, & reliquis
restituatur, etiamsi satis offerat. Licet enim cautio sufficiens alias ad
mittatur vid. supr. th. 3. lit. d. tamen non in hoc casu, ubi propo
situm malevolum tutoris non mutat, sed diutius grassandi in re famia
liari facultatem præstat § fin. 1. h. t. l 6. ff. eod. Criminaliter, ut
non tantum removeatur, sed ut etiam arbitrio iudicis puniatur d. l.
1. §. 1. & §. 8. 1. h. t. Hoc autem posteriori casu subscriptio accusa
toris, & fideiussio requiritur, de similitudine supplicij, & lite per
sequenda l 3. §. 2. de accusat. ob rationem l 7. in pr. cod. Diss.
Myns. ad §. 3. n. 4. per l 1. §. 11. ad Tyrpilian. et l ult. de privat.
delict. in quibus non requiritur subscriptio libelli: sed hæc leges locum
habent, quando civiliter, non cum criminaliter agitur. Hanc tamen
subscriptioem, non autem cautionem siue satisfactionem à Carol. V.
in Constit. criminal. art. 12. sublatam putat Schneid. ad d. pr. n. 5.
De hoc crimine cognoscere debet Romæ Prætor, Præsides in Provin
cijs §. 1. 1. h. t. non eorum legati, cum ipsi ut legati Caesaris, legatum
non habeant. VVes. ad d. pr. & in par. ff. de offic. pres. Ideò soli
cognoscunt d. l. 1. ss. 11. ad Tyrpill. sed Legatus Proconsulis ex eius
mandato, quo officium totum ad eum iuris dicendi transit l 1. §. 4.
l ff. h. tit. l. pen. de offic. eius cui mandat. Diss. Hottom. d.
§. 1. 1. h. t. per d l 1. §. 11. ad Tyrp. quando civiliter, non cum
criminaliter agitur, quia ipse solus, cui hoc iudicium lege concessum,
illud exercere debet l 1. de offic. eius. cui mandat. l 6. in pr. de offic.
procons. Hodie però Iudices, qui potestatem dandi, etiam removendi
tutores habent, si modò iurisdictionem exercent Schneid. ad d. pr.
1. h. & l 35. de R. 1. Suspectus autem habetur tutor vel curator, qui
non ex fide sed improbè in officio versatur §. 5. 1. h. t. l 3. ss. fin.
l 4. §. fin. ff. eod. Quod ibi in parat. VVes. varijs modis fieri docet.
His suspecti crimine postulato interdicitur tutela ipso iure, adeò, ut
nec iudicis interdictione opus sit l. 14. §. 1. de solut. nisi de facto
administrare pergat, quo casu index eum abstinere iubebit, alio tamen
interim in eius locum ad res administrandas ordinando l 7. C. h. t. A
tempore. a. litis contestationis tutori censetur interdicta administratio.
Unde sequitur ante litem contestatam tutori utiliter solui d l 14. ss. 1.

Myns.

Myns. & Schneid. I. h. t. Quod si suspecti cognitio suscepta fuerit, posteaq; tutor vel curator decesserit, extinguitur ss. 8. I. h. t. ut in reatu integri status, hoc est, existimationis decessisse intelligatur Hott. d. ss. 8. ex d. lult. & l. 3. & 6. de public. iudic. Non igitur ut tutela actio, in heredes transmittitur, nisi forte hec suspecti accusatio, non solum ad remotionem, sed etiam ad consequendam pupilli utilitatem in multa eroganda proposita fuerit. Nam hoc casu licet tutore etiam mortuo, illud commodum pecuniarium persequi, dum lis eo vivente contestata fuerit Myns. d. ss. 8. Viuente autem adhuc tutore, pubertate tutela finita non crimine suspecti, sed iudicio tutelae conueniendus est l. pen. ff. & l. 1. C. h. t. (b) quod in testamentarijs & Dativis dubium erat ex pr. I. de satisdat. tut. & ss. 4. & 5. I. de Attil. tut. in legitimis ex §. 1. I. de legit. agn. tut. sed eo non obstante omnes tutores, cuiuscunq; generis sunt, suspecti fieri possunt ss. 2. I. h. t. in tantum ut nec adulti curator, vel furiosus, vel decoloris, nec is qui curam ventris, honorum administrationem gerit, ab hoc dogmate excipiatur l. 3. ss. 2. & 3. h. t. Quamvis enim boni sint habitus ac fideles, multa tamen post susceptam tutelam accidere possunt, unde in suspicionem optimo iure recitent Myns. ad d. ss. 2. & ex l. 8. 9. et 10. de confirm. tut. (c) ss. 6. I. h. t. quod in sententia, ex iusta causa l. 2. & 8. C. ex quib; caus; infam; irroget; exprimi debet, alias integre same esse non desinit. Vult. pr. I. h. n. 5. ex l. 4. ff. eod. aliter Schneid. ad d. ss. 6. n. 1. qui si in petitione expresse petitiu sit, tutorem proter dolum removeri, remotum esse infamem, licet in decreto doli causa omittatur, cum sententia ad Acta sit referenda, & libello conformis esse debeat l. 18. commun. dividund. Verum hoc d. l. 4. quæ indistinctè loquitur, non admittit. Et autem dolum omnis calliditas, fallacia, machinatio ad circumveniendum, fallendum, decipiendum adhibita l. 1. t. 2. de dol. aliquando etiam ipsa res in se dolum continet l. 36. de V. O. (d) lata & leuissima l. 3. §. fin. l. 7. §. 1. ff. h. t. non etiam leuissimam, quot culpa species in iure probari declarat Borch. §. 2. I. quib. mod. re contrah. obligat. Dissentit. Myns. ad d. §. 6. I. h. t. Lata, quæ & latior, & gravior culpa dicitur l. 32. deposit l. 54. §. 2. de acquir. rer. dom. est prætermisio minima diligentie, hoc est, eius diligentie, quam hominum natura desiderat d. l. 32. deposit. ut non intelligere, quod

omnes homines intelligant. l. 213. §. fin. l. 223. de V. S. Levis culpa
est pretermisio mediocris diligentis debita. l. 22. §. 3. ad Trebell.
l. 35. §. 4. de contr. empt. que in usu iuris culpe nomine simpliciter
posito significatur Bocer. ad l. 23. de R. I. Levissima est pretermisio
summe diligentie debita, ut cum quis eam diligentiam, quam dia
ligentissimus quisq; & optimus paterfam. suis rebus adhibere solet,
non adhibet l. 13. in pr. Commodat. l. 1. §. 4. de O. & A. Ob leuam
remotus infamis non fit. d. l. 3. §. ult. ff. & l. ult. C. h. t. licet inrea
rim nota quadam apud bonos & graves viros non careat Hott. d.
§. 6. l. h. t. ex l. ult. ubi pupill. educ. ob latam utiq; tum quia lata
culpa dolo plane comparatur l. 1. §. 1. si mens. fals. mod. Et dolum
representat l. 1. §. 2. si quis testament. liber. & propè dolum l. 29.
in pr. mandat. ac dolo proxima l. 47. §. 5. de legat. 1. Et quandoq;
simpliciter dulus dicitur l. 226. de V. S. tum quod & depositi actione
ex lata culpa condemnatus infamis efficitur d. l. 32. depositi. l. 1. de
his qui not. infam. ut & mandati Cic. in orat. pro S. Rosc. deniq;
textu l. 7. §. 1. h. t. Bocer. d. class. 2. disp. 14. th. 135. Hott. ad d.
§. 6. Don. ad l. 5. de m. lit. iurand. n. 10. Treutl. d. disp. 9. th. 4.
lit. g. Dis. Schneid. Vves. ad d. §. 6. & in pr. ff. cod. n. ult. Et
ad tit. de his qui not. infam. n. 6. Vult. 1. iurispr. R. 7. n. 80. Gail.
2. obs. 210. n. 2. quibus partim satisfacit Hoen. d. disp. 3. th. 22.
Alier Myns. ad d. §. 6. n. 10. Interdum etiam tutor ad Prefectum
urbis ex arbitrio puniendus remittitur, ut propter facta atrociora
in tutela admissa l. 1. §. 7. de offic. pref. urb. l. 3. §. 15. h. t. & §.
9. I. ubi tres casus, quibus remissio fit, enumerantur, quorum in uno
latit ante scilicet tutore, ut pupillo alimenta decernantur, que qua
liter in l. 3. & apud quos decerni debeant, traditur in l. 1. ff. & l. 2.
C. ubi pupill. educ. in bonorum eius possessionem a Pretore mittitur,
l. 3. §. 14. l. 7. §. 2. h. t. In quo hic servatur ordo, tutor latians
fixis libellis evocabatur d. l. 7. §. ult. tunc si sui copiam non faciat,
quoniam in eum remotum agi tutelae non poterat, Pretor dabat bon
norum eius possessionem ad dies triginta, sed custodie tantum causa
l. 10. de acq. pos. deinde decernebat bonorum administrationem, ut
que servando servari non poterant, divenderentur d. l. 7. §. 2. h. t.
Deniq; publica autoritate bonorum quorumvis renditionem pera
mittebat

mittebat l pen. C. de bon. aut. Indic. poss. Hott. ad d. §. 9. l. b. t. (e) sine infamia §. 2. l. h. t. Idem de propinquis & affinibus pupillè indicandum l 9. ff eod. Nam parentum patronorumq; fame in iudicijs, quæ inter illos & filios, liberosq; intercedunt, ratio habenda est. Ideo nec doli actione agi in illos licet l 11. de dol. nec famose actiones in illos dantur, ne hæc quidem, quæ doli vel fraudis habent mentionem l 5 de obseq. par. Verbis igitur mitioribus suspecti postulatio debet temperari, ne famam patroni libertus lacepsisse videatur, quod non concedendum l 38. §. ult. ad l. Iul. de adult. quin imò si que predictorum à tutela removendus videatur, optimum factum est, curatorum ei potius adiungi, quam eundem cum notata fide & existimatione removeri, l 9. h. t. Hott. & Borch. ad d. §. 2. l. h. t. ubi Diss. Myns. n. 6. qui in casu doli rem iudicis arbitrio permittit. per d. l 3. §. 14. h. t. l §. 7. de offic. præf. urb. Sed hoc in alijs tutoribus locum habere rarius, non in his exceptis.

XII.

Hæc accusatio quasi (a) publica, omnibus (b) patet etiam mulieribus, (c) propensa pietate ad eam procedentibus: Impuberes verò non possunt tutores suos suspectos postulare. (d) Sed puberes ex consilio propinquarum rectè curatores de suspecto arguunt. (e)

(a) quæ improprietatis vocula in ss. 3. l. h. t. l 1. ff. & l 6. C. eod. dea notat, quod hæc actio propriè publica dici non possit, quæ l. aliqua public. iudiciorum instituta erant, & omnes recenset in l 1. de publ. iudic. in qua huius non fit mentio, quæ ex l 12. tab. descendit. Hott. ad d. §. 2. Deinde qui hanc actionem semel institutam persequi desinit, is non incidit in SCTM. Trebell. quod tamen fit in iudicijs publicis d. l. 1. in pr. Vult. & Borch. ad d. §. 2. l. h. t. Quibus addi potest & hæc ratio, quod condemnatus fidei & existimationis labe non semper aspergatur Myns. ad d. §. n. 2. Neq; hæc actio est popularis, quia etsi cuilibet de populo ob favorem pupillorum pateat, non tamen rem suam populo tuetur, quæ natura est actionum popularium l 1. de popul. act. quæ etiam per procuratorem, ut hæc non agitur l 5. d. t. Quia verò in quibusdam superat iudicia privata, & ad publica propius accedit, cum pro tribunali de hoc erimine apud Prætozem agatur, & cognoscatur d. l. 1. §. 11. ad Trebell. Et quilibet

Et quilibet ex populo ad accusandum admittatur l. 1. §. 4. b. t. Inde est, ut hoc iudicium dicatur quasi publicum Vult. ad d. §. 2. l. b. Vbi Dist. Borch. & Schneid. Boc. d. disp. th. 228. lit. b. per d. l. 1. §. 4. (b) non tantum parentib. & affinib. sed etiam extraneis l. 6. C. h. t. (a) quæ regulariter accusare non possunt l. 1. de accus. tamen ob favorem pupillorum hoc casu admittuntur, ut mater, avia, soror, & nutrix pupilli, etiam impudicæ Schneid. ad d. §. 3. n. 6. Item alia femine pudicæ d. §. 3. l. h. & l. 1. §. 4. ff. d. l. 6. C. eod. dem tamen sexus verecundiam non egrediantur, ut Calvarnia, quæ ut improba notatur l. 1. §. 6. de postul. sed sola pietate ducantur, d. l. 1. ss. pen. h. t. Quin etiam contutor, contutorem suspectum potest facere l. 3. in pr. h. t. & remotus ut suspectus etiam alios contra suos ut suspectos postulare d. l. 3. in pr. Serrus etiam licet accusare ne queat, admittitur tamen in iudicio ad instruendum accusantem de fraudibus tutorum l. fin. in pr. h. t. Quin imò etiam sine accusatione, si apertissimis argumentis liqueat tutorem esse suspectum, à iudice removeri debet d. l. 3. ss. 12. Menoch. i. presump. 7. n. 41. & seq. (d) quod licet dubium sit ex l. 2. de accusat. tamen ijs non permittitur tutores suspectos facere, ea fortè ratione, quia non nisi finitæ tutela contra tutorem agitur l. 4. de tut. & rat. distr. vel potius propter iudicium rix dum suborientis infirmitatem d. ss. 3. h. t. ubi Mysf. & l. 7. in pr. ff. eod. Hanc igitur Leges maxime suspectam habent, & nolunt impuberes ad huiusmodi accusationes, & facile ad eas procederent, & se à potestate tutorum liberarent. In d. ad d. §. 3. n. 8. ubi aliter Borch. qui nullam aliam rationem esse putat, quam quod si pupillis accusare sit permissum, non autem suspecto postulare. (e) quæ enim cum tali consilio fiunt, presumuntur à lege utilia ijs minoribus, & ab eis abesse omnem deceptionem Schneid ad d. §. 3. n. 7. ex l. 35. C. de transact. quia lex non arbitratür eos curam suorum facile omisuros. Verum si coniuncti detrectent vel consulere, vel consentire, ut curator suspecto postuletur, potest & adultus iudicis implorare officium Mysf. ad d.

§. 3. n. 4. ex Br. in d. l. 7. h. t. & l. si eum dotem

§. eo autem solut. matrim.

MS 30

Königsberg. Diss., 16.10/70

ULB Halle

004 398 270

3

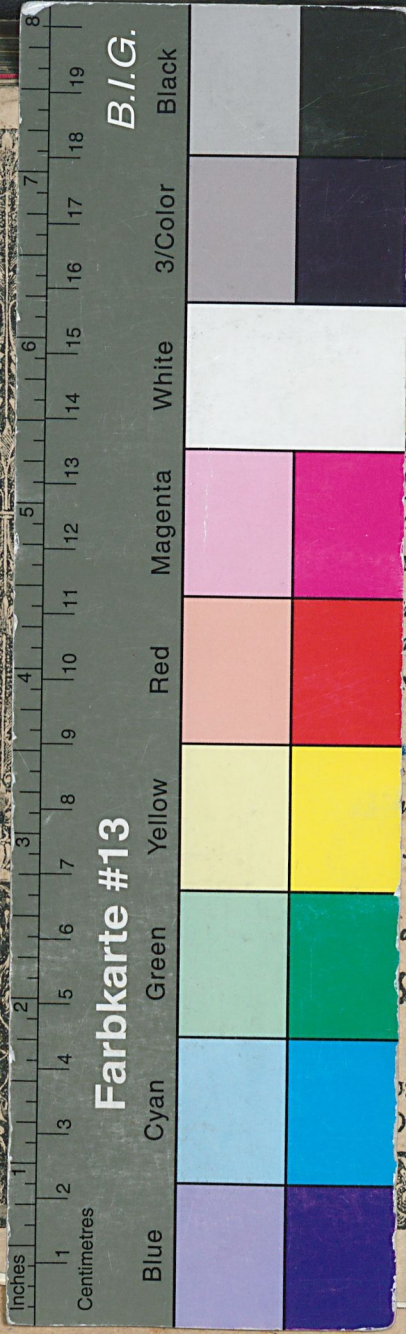
f
11 Sb.

VDA 17

Farbkarte #13

B.I.G.

1610

1

ET RE-
 TVTELÆ
 RÆ
 TA
Instit. cum concordan-
suam Imperij
 1!
 curatore auxiliante
 in Illustri & floren-
 tia Regiomontana
 E
 HUBERINO
 SAX.
 ugnabit
 RBIGIVS
 SAX.
 ora locq; solita
 BORVSS:
 rgij. Osterbergeri,
 C X.